
New Editions

Rudolfs K. Zalups i James Koropatnick, urednici. *Molecular biology and toxicology of metals. Molekularna biologija i toksikologija metala*. London and New York: Taylor & Francis; 2000. 596 str. ISBN 0-7484-0798-7. Cijena 165,00 USD.

Knjiga daje kritički pregled i analizu sadašnjeg znanja o prijenosu metalnih iona i metabolizmu prokariotskih i eukariotskih staničnih sustava. Razmatra utjecaj esencijalnih i neesencijalnih prijelaznih metala na gensku ekspresiju i staničnu sposobnost reagiranja na izvanstanične signale. Iznose se najnovije spoznaje o specifičnim metalima (kadmij, arsen, krom, nikalj, živa, olovo, željezo, bakar, cink) i biološkim molekulama (glutation, metalotioneini, specifični prijenosnici, proteini signalnih prijenosa i transkripcijski čimbenici) s kojima ti metali međusobno djeluju. Također se detaljno obrađuju mehanizmi ponašanja i toksičnost metala u specifičnim organskim sustavima te uloga metala u staničnoj signalizaciji i genskoj transkripciji u ciljnim stanicama.

Dugi niz godina znanstvenici pokušavaju dokučiti mehanizme kojima metalni ioni ulaze u različite ciljne stanice. Tek su nedavno novi podaci pružili preciznije informacije o ulozi specifičnih prijenosnika metalnih iona (uključujući cink i bakar) u njihovu prijenosu iz izvanstaničnog u unutarstanični okoliš. Mnoga od postignuća na tom području istraživanja prikazana su u ovom svesku. Najnovije spoznaje također upućuju na to da regulirani prijenos i unutarstanični promet esencijalnih metala pridonose procesima nadziranja aktivnosti proteina za prijenos signala i

transkripcijskih čimbenika. Nadalje, za puno iona teških metala pokazano je da pobuđuju gensku ekspresiju koja utječe na ponašanje prokariotskih i eukariotskih stanica uključujući njihovu sposobnost reakcije na izvanstanične uvjete i hormonsku signalizaciju. Stoga stanični promet esencijalnih i neesencijalnih metalnih iona ima važnu ulogu u nadzoru dostupnosti metalnih iona staničnim molekulama uključenih u ove kritične regulacijske procese.

Knjiga sadržava 18 odvojenih poglavlja s bibliografskim referencijama na kraju svakog poglavlja te skupni indeks pojmova. Pored toga poglavlja napisali su vodeći stručnjaci na svojim područjima. To su: Obilježja međudjelovanja metalnih iona i bioloških molekula – spektroskopija metalotioneina (M. J. Stillman i A. Presta); Biokemijski putovi toksičnosti kadmija (M. H. Bhattacharyya, A. K. Wilson, S. S. Rajan i M. Jonah); Arsen (E. Wildfang, S. M. Healy i H. V. Aposhian); Krom i nikalj (M. Costa); Prijenos mekih metala u prokariota (C. Rensing i B. P. Rosen); Prijenos i metabolizam metala (M. DiDonato i B. Sarkar); Uloga ionskih kanala u prijenosu metala u ekscitabilne i neekscitabilne stanice (T. J. Shafer); Reakcije respiratornog trakta na kadmij (B. A. Hart); Živa: molekularna međudjelovanja i mimikrija u bubrezima (R. K. Zalups); Prijenos metala u živčanom sustavu (M. Aschner i L. E. Kerper); Prijenos metala u želučanocrijevnom sustavu i u bubrezima (G. L. Diamond); Molekularni mehanizmi prijenosa metala u jetri (N. Ballatori); Uloga glutaciona u metabolizmu, prijenosu i toksičnosti metala (L. H. Lash); Uloga metalotioneina u metabolizmu, prijenosu i toksičnosti metala (M. P.

Waalkes i R. Pérez-Ollé); Metalni ioni i citoskelet (D. M. Templeton); Uloga metala u oksidativnom oštećenju i poremećaju redoksne stanične signalizacije (K. S. Kasprzak i G. S. Buzard); Regulacija genske ekspresije bakrenih ionima u kvasca (L. T. Jensen i D. R. Winge); Otrovni i esencijalni metali u staničnoj reakciji na signale (J. Koropatnick i R. K. Zalups).

Urednici knjige, ujedno i autori dvaju poglavlja, jesu ugledni profesori i znanstvenici. Rudolfs K. Zalups je redoviti profesor stanične biologije i anatomije na Odjelu temeljnih medicinskih znanosti na Mercer University School of Medicine, Macon, Georgia, SAD i izvanredni profesor na Odjelu biologije na Georgia State University u Atlanti. Bavi se istraživanjima mehanizama prijenosa metala u bubrežnim kanalčićima i učinaka smanjene bubrežne mase i kroničnog zatajenja bubrega u nefropatijama izazvanim metalima. James Koropatnick je znanstvenik u Cancer Care Ontario i ravnatelj Laboratorija za istraživanje raka pri London Regional Cancer Centre, London, Ontario, Kanada. On je također profesor na Odjelima za onkologiju, mikrobiologiju i imunologiju, patologiju te farmakologiju i toksikologiju i uz to voditelj Zavoda za eksperimentalnu onkologiju na University of Western Ontario. Njegovi su istraživački interesi na području homeostaze esencijalnih elemenata i mehanizama toksičnosti i otpora metalnih iona te genskih terapija za pojačavanje osjetljivosti u terapiji tumora u ljudi.

Knjiga se usredotočenošću na obrađene teme pojavljuje u pravo vrijeme i čini plodno tlo za spajanje disciplina molekularne genetike i toksikologije metala. Tako se može preporučiti i kao nadopuna znanstvenoj literaturi i kao udžbenik u ovim disciplinama.

Martina Piasek

Jane E. Edgerton i Robert J. Campbell III, urednici. *Psihijatrijski rječnik Američke psihijatrijske udruge* (s engleskog preveo Go-

ran Arbanas). Jastrebarsko: Naklada Slap; 1999. 224 str. ISBN: 953-191-071-5, cijena 122,00 kn. Tvrdi uvez ISBN: 953-191-101-0, cijena 160,00 kn.

Sedmo izdanje Američkoga psihijatrijskog rječnika (u izvorniku *American Psychiatric Glossary*) prevedeno je na hrvatski s ciljem da popuni »prazninu u hrvatskome izdavaštvu koja postoji u ovom području« s ograndom da to čini privremeno, tj. »do pojave suvremenog psihijatrijskog rječnika ili leksikona enciklopedijskog formata«.

Definicije u samom izvorniku, a time i prijevodu usklađene su s promjenama koje donosi četvrto izdanje Dijagnostičkog i statističkog priručnika za duševne poremećaje (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, tj. DSM-IV). Osim bogatoga i osuvremenjenog korpusa, ova knjižica nudi i popis često rabljenih kratica, pravnih izraza, neuroloških deficita i izraza koji se rabe u istraživanjima te praktične tablice lijekova koji se rabe ili zlorabe u psihijatriji, tablice psiholoških testova i konačno kratak pregled psihijatrijskih škola od Freuda do Watta.

Korisnost ove knjižice za psihijatre i psihologe je, vjerujem, neupitna, premda smatram da je rječnik trebalo ostaviti dvojezičnim, odnosno sačuvati izvorne natuknice. Prednosti takvoga rječnika pred jednojezičnim kada se radi o ovom konkretnom rječniku mislim da nije potrebno isticati. Rječnik osim referentnoga izvora, zaista može poslužiti i kao korak prema stvaranju hrvatskoga psihijatrijskog rječnika enciklopedijskog tipa. Štoviše, on nudi jednostavan prijelazni model za stvaranje odnosno obnovu znanstvenostručnih korpusa iz svih prirodnih i društvenih područja koji bi, uz pametnu koordinaciju, npr. Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, mogao postati opće dobro (čitaj besplatno) dostupno putem Interneta.

Stoga ovaj rječnik, gledajući ga kao čovjek koji se bavi jezikom i prevodenjem, držim korisnim te ga preporučujem ne samo stručnjacima i zainteresiranima za to područje već i kolegama prevoditeljima.

Dado Čakalo